

Sproglige rettelser

Nutids-r navnemåde –e

Jeg accepterer ikke at du vil provokere for at hovere.
(prøv med prøver)

Ene ende

Marathonløbene var dårligt tilrettelagt
Pigen kom løbende ud i indkørslen
(forskul på substantiv eller verbum)

Flertals -e

En blender – blenderen - flere blendere – alle blenderne

En murer mureren flere murere alle murerne
(substantiver der ender på -er og ikke har tryk på sidste stavelse
ender på –e i ubestemt flertal, mens dette e forsvinder i bestemt form,
flertal)

Flertals – er

Et kvarter, kvarteret flere kvarterer alle kvartererne
en motor motoren flere motorer alle motorene

(Substantiver der ender på –r og har tryk på sidste stavelse, tilføjer –er i
flertal bestemt og ubestemt.)

Et eller to ord

Rødvin rødvinen den gode rødvin

rød vin den røde vin den gode, røde vin

banegårdsplads (ikke banegårds plads)

Sammensatte ord skrives i et ord, og det gør de meget oftere end på engelsk.
De har som regel tryk på første del af sammensætningen, og kun den sidste
del af ordet bøjes. Ord der ikke skrives sammen, har lige meget tryk på hvert

ord. Sammenlign rød vin og rødvin. Ord der er sammensat vha –s, skrives altid i et ord.

Over for overfor (udenfor, indenfor, ligefor)

Huset ligger over for bageren

Huset ligger overfor.

overfor er et adverbium og skrives i et ord. I udtrykket over for er for en præposition, der kan styre et andet ord. Hvis der derfor følger et ord efter udtrykket, skal det skrives i to.

Hans/ hendes sin/sit

Kongen tabte sin krone.

Statsministeren samlede hans krone op.

Hans mor var sur fordi han ikke havde ryddet op på sit værelse.

Hans mor var sur fordi han havde taget hendes pung.

Hans mor var glad fordi han gav hende hendes pung tilbage

Hvis ordet henviser til subjektet i sætningen, hedder det sin/sit. Ellers hedder det hans/hendes.

Ligge – lægge

Jeg ligger på sengen

Jeg lægger mig på sengen

Bogen ligger på hylden

Jeg lægger bogen på hylden

ligge ligger lå ligget

lægge lægger lagde lagt

Ligger betegner en stilstand. Lægger betegner en bevægelse.

Problemet optræder tit i billedlig betydning:

Jeg lægger vægt på det, jeg tillægger det stor værdi, han ligger i med de forkerte.

Her vil der være en overvægt af udtryk med lægge. Men man kan godt skele til den rumlige betydning.

Af – ad

Han kravlede ned ad stigen.

Han faldt ned af stigen.

Af er det mest almindelige, så vær mest opmærksom på **ad**.

Ad bruges i 3 betydninger: **langs med**, **gennem** eller **i faste udtryk**.

Foran **ad** står ofte et retningsadverbium: hen ad, op ad, ned ad, ud ad osv.

Af bruges ofte i betydningen: **ud fra**, **væk fra**, dvs med retningsadverbierne ud fra, op fra, ned fra.

For – får

*Peter **får** et **får** til sin fødselsdag, **for** han er glad **for** lam.*

For og **får** udtales ens og er derfor et problem.

For er en præposition (forholdsord),

Jeg gør det for dig, Han så sig ikke for inden han gik over gaden.

Eller det er en konjunktion (bindeord), der indleder en hovedsætning:

Bogen skal indbindes, for den skal holde i mange år.

Får er enten et substantiv,

et får (mæ)

eller et verbum i præsens

Han får en skideballe, når han kommer hjem.

Komma

Der er kun et kommasystem på dansk, og det er et grammatisk komma. Det betyder, at der sættes komma mellem to hovedsætninger og at der kan sættes komma foran en ledsætning, men der skal ikke, der skal sættes komma efter en ledsætning, når den ikke efterfølges af endnu en ledsætning.

Man kan deraf udlede reglen: (næsten) aldrig komma foran at.

Dansk sprognævns regler for komma er som følger:

1. Der sættes komma i opremsninger
 - Han købte sild, ost og mælk.
2. Der sættes komma ved selvstændige sætningsdele (forklarende og præciserende tilføjelser)
 - Endelig nåede vi frem, trætte og glade.
 - Peter Nielsen, anfører for FCK, lover sejr i returkampen.
 - Peter Nielsen, der er anfører for FCK, lover sejr i returkampen.
3. Der sættes komma mellem ledsætninger og mellem sideordnede ledsætninger
 - Vinden peb, og tordenen rullede.
 - At vinden peb, og at tordenen rullede, var ikke til at tage fejl af.
4. Der kan sættes komma foran ledsætninger
 - Jeg ved at han er klog *eller* Jeg ved, at han er klog.
 - Jeg sætter mine kommaer som jeg vil *eller* Jeg sætter mine kommaer, som jeg vil.
 - Kender du pigen der står i baren? *eller* Kender du pigen, der står i baren?
5. Der sættes komma efter ledsætninger
 - Hvis bygningen forlades efter kl. 18, skal porten låses.
 - Jeg sætter mine kommaer som jeg vil, og gider ikke høre mere vrøvl *eller* (jf. regel 4)
 - Jeg sætter mine kommaer, som jeg vil, og gider ikke høre mere vrøvl.
 - Pigen der står i baren, er min søster *eller* (jf. regel 4) Pigen, der står i baren, er min søster.

Sprognævnet anbefaler at man undlader at benytte regel 4 om komma foran ledsætninger, dvs. at man som hovedregel undlader at sætte komma foran *at*, *der*, *som* og *hv-ord* (*hvem*, *hvad*, *hvilken*, *hvornår*, *hvorfor* osv.) samt underordningskonjunktioner som *når*, *da* og *hvis*.

Prøv evt en komma-test her:

<http://dsn.dk/sprogviden/proev-din-sprogviden/er-du-god-til-at-saette-komma>

Ideomatiske vendinger

*Livet er ikke en dans på roser
Det er ikke lutter lagkage.*

Forskellige talemåder og vendinger blandes ofte sammen, så det bliver noget vrøvl.

Ovenstående eksempel er set sat sammen til flg udsagn: *Livet er ikke en dans på lutter lagkage.*

Hovedsætningsordstilling i bisætninger.

*Vi tager i biografen, fordi vi der møder andre mennesker.
Her viser soldaten, at man godt kan nå sine mål.*

Små adverbielle led (f.eks. ikke, godt, der, nok, så) står i bisætninger på dansk mellem subjekt og verbum. På engelsk står de før subjektet. Dette mønster overføres til dansk, men det er altså forkert:

....fordi der vi møder andre mennesker – skal være: ..fordi vi der møder andre mennesker.

...at man kan godt nå sine mål – skal være: ...at man godt kan nå sine mål.

Adj-endelse på -ere i 2. Grad

Større, værre, bedre, smukkere, skønnere, grønnere, sjovere

Regel: Ingen adjektiver ender på r.

Det kan være et problem fordi man ikke kan høre endelsen.

Fremmedord

-tion, -sion, -ssion

De fleste ord ender på –tion, nogle på –sion og ca 5 % på –ssion, bla diskussion.

For fremmedord gælder at det bedste råd man kan give, er at slå dem op i en ordbog.